

Lempäälän kunnan liittyminen kansalliseen e-kirjastoon

Yhteisölautakunta 15.01.2024 § 4

Valmistelija kirjastopäällikkö Jarkko Rikkilä

Laki yleisistä kirjastoista määrittelee kunnan kirjastopalveluiden järjestämistä (29.12.2016/1492). Lain 6 § mukaan kunnan yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin. Kirjaston tehtävänä on lisäksi ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjastolaki velvoittaa kirjastoja tarjoamaan ajantasaiset kokoelmat asiakkailleen. Kansallinen e-kirjasto avataan 23.4.2024. E-kirjastoon liittymisellä kunta varmistaa, että kunnan asukkaat saavat käyttöönsä tasa-arvoiset ja toimivat e-kirjastopalvelut.

Kuntien yhteinen ja kansallinen e-kirjasto tarkoittaa sitä, että monipuolinen e-aineistokokoelma on kunnan asukkaiden käytettävissä yhden helppokäyttöisen mobiilisovelluksen ja myöhemmin myös verkkosivun kautta. Kansallinen e-kirjasto antaa Suomen kirjastojen asiakkaille nykyistä tasa-arvoisemman ja helppokäyttöisemmän pääsyn kirjastojen digitaalisiin sisältöihin.

E-kirjastoa on suunniteltu vuosia ja sitä on lähdetty kehittämään siitä syystä, että kirjastojen toimintaympäristö on muuttunut. Kirjasto ei voi jäädä vain painetun kirjallisuuden jakelukanavaksi. Asiakkaat ovat tottuneet käyttämään digitaalisia palveluita ja kirjaston tulee elää tässä ajassa sekä katsoa tulevaisuuteen.

Lempäälän kunnan kirjasto kuuluu Pirkanmaan kirjastojen PIKI-kirjastokimppaan ja tällä hetkellä kirjaston tarjoamat e-aineistot on hankittu asiakkaiden käyttöön PIKI-tasoisesti. Lempäälän kunta maksaa PIKI-tasoisesti hankituista e-aineistoista kunnan vuosittaiseen asukaslukuun perustuvan jakoprosentin mukaan kuntakohtaista kuluja. Kansallinen e-kirjasto tulee korvaamaan omilla sisällöillään keskeisen osan tällä hetkellä käytössä olevista palveluista.

Kuntien yhteinen e-kirjasto tarjoaa yhdellä sisäänkirjautumisella pääsyn e-kirjoihin, e-äänikirjoihin ja e-lehtiin. Kokoelmaa uudistetaan valtakunnallisesti kirjastoammattilaisista koostuvassa työryhmässä. E-kirjaston tekninen alusta perustuu avoimeen lähdekoodiin eli omistajuus säilyy e-kirjastolla itsellään. E-kirjastoa koordinoidaan Kansalliskirjaston uudesta e-kirjastoyksiköstä käsin 1.1.2024 alkaen.

E-kirjaston hyödyt

Digitaaliset aineistot eivät tunne kuntarajoja ja yhteinen e-kirjasto edistää kuntalaisten mahdollisuutta käyttää e-aineistoja, kehittää yleisten kirjastojen digimediaan liittyvää yhteistyötä sekä koordinoi e-aineistoihin liittyviä palveluita.

E-kirjaston hyödyt:

- Oman kunnan asukkailla on yhtä hyvät mahdollisuudet käyttää e-aineistoja kuin kaikilla muillakin e-kirjastossa mukana olevien kuntien asukkailla

- E-kirjastopalvelut tuotetaan jatkossa Kansalliskirjaston ja kuntien välisenä sopimus pohjaisena yhteistyönä
- Kansalliskirjasto vastaa monista e-kirjastoon liittyvistä asioista, muun muassa teknisistä alustoista ja e-aineistosopimuksista
- Kunnat vastaavat edelleen kirjastoammattillisista tehtävistä ja kirjastoammattilaiset muun muassa valitsevat e-kirjaston aineistot ja neuvovat asiakkaita e-kirjaston käytössä

E-kirjaston kustannukset

Kuntien yhteisen e-kirjaston aloittaessa toimintansa sen vuosimaksu kunnille on 0,70 euroa kunnan asukasta kohti täydeltä vuodelta. Ensimmäisen vuoden osalta kunnat maksavat osavuoden hinnan toukokuusta joulukuuhun eli $8/12 \times 0,70$ euroa / kunnan asukas.

Kuntakohtainen kustannus 0,70 euroa asukasta kohti sisältää yhteiseen e-kirjastoon tulevien sisältöjen lisäksi kansalliskirjaston tuottamat e-kirjastopalvelut ja palvelun kehittämisen. Vuonna 2021 kunnat käyttivät e-kirjastopalveluihin keskimäärin 0,80 euroa asukasta kohti.

Aikataulu

Sopimusten luonnokset ovat kommentoitavana 19.12.2023 – 17.1.2024 välisen ajan. Liittymissopimus tulee sisältämään tiedot siitä, miten e-kirjastoon liitytään, miten siitä voi erota sekä tarkat tiedot kustannuksista.

Lempäälän kunta liittyy e-kirjastoon tekemällä sopimuksen Kansalliskirjaston kanssa. Valmiit sopimukset lähetetään kuntiin hyväksyttäväksi tammikuun lopussa.

Lisätietoja: Yhteisöjohtaja Kati Hämäläinen-Myllymäki, p. 040 133 7390

Esittelijä	Yhteisöjohtaja
Päätösehdotus	Yhteisölautakunta käy lähetekeskustelun Lempäälän kunnan liittymisestä kansalliseen e-kirjastoon.
Päätös	Yhteisölautakunta kävi lähetekeskustelun Lempäälän kunnan liittymisestä kansalliseen e-kirjastoon.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kirjastopäällikkö Jarkko Rikkilä oli asiantuntijana läsnä pykälän käsittelyn ajan.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokouksessa pidettiin tauko pykälän käsittelyn jälkeen klo 19:28-19:38, jonka jälkeen puheenjohtaja totesi kokouksen läsnäolijat kuten läsnäololuettelosta ilmenee sekä kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Valmistelija kirjastopäällikkö Jarkko Rikkilä

Lempäälän kunnan liittymistä kansalliseen e-kirjastoon käsiteltiin lähetekeskustelussa yhteisölautakunnassa 15.1.2024. Lempäälän kuntaan toimitettiin valmiit liittymissopimukset e-kirjastoon liittymisestä 29.1.2024. Kansallinen e-kirjasto avataan siihen liittyneiden kuntien asiakkaille 23.4.2024.

Palvelua pääsevät käyttämään vain niiden kuntien asukkaat, jotka ovat liittyneet E-kirjastoon. Käyttöoikeus todennetaan vahvalla tunnistautumisella tarkastamalla käyttäjän kotikunta väestötietojärjestelmästä. Alle 13-vuotiaat lapset sekä sitä vanhemmat lapset, joilla ei ole Suomi.fi-tunnistautumista käytössään, pääsevät käyttämään palvelua huoltajan vahvan tunnistautumisen kautta.

Sopimuksen tarkoitus

Sopimuksella sovitaan palveluun liittyvästä yhteistyöstä Kansalliskirjaston ja kunnan välillä. Sopijapuolet toteuttavat yleisten kirjastojen e-aineistoihin liittyviä palveluita horisontaalisena yhteistyönä, kunnat täyttääkseen Laissa yleisistä kirjastoista (29.12.2016/1492) määritellyt tehtävänsä ja Kansalliskirjasto toteuttaakseen Yliopistolaissa (24.7.2009/558) määritellyjä tehtäviään tarjota kansallisia palveluita yleisille kirjastoille. Yhteisöjohtaja allekirjoittaa sopimuksen (3 luku Henkilöstöorganisaatio ja toimivalta, 3 § Palvelualueet, 3.1 Palvelualuejohtaja, kohta 16. tekee palvelualueetta koskevat sopimukset ja sitoumukset hallintosäännön edellyttämässä rajoissa).

Kunnan ja Kansalliskirjaston tehtävät e-kirjaston toiminnassa ja kehittämisessä ovat toisiaan täydentäviä. Yhteistyön tavoitteena on tarjota kuntalaisille pääsy e-aineistoihin sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta. Molemmat osapuolet sitoutuvat tekemään osansa palvelun suorittamisesta yhteistoiminnassa tämän sopimuksen työnjaon mukaisesti. Tällä yhteistyössä toteutetulla palvelulla pyritään hankkimaan valtaosa yleisten kirjastojen asiakkailleen tarjoamista e-aineistoista.

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 5 luvun Toimielinten tehtävät ja toimivallan jako, 5 § Yhteisölautakunnan tehtävät ja toimivalta, kohta 1. käyttää yleisistä kirjastoista annetun lain mukaista kunnan toimivaltaa, mukaan yhteisölautakunta on toimivaltainen päättämään asiasta.

Lisätietoja: yhteisöjohtaja Kati Hämäläinen-Myllymäki, p. 040 133 7390

Esittelijä

Yhteisöjohtaja

Päätösehdotus

Yhteisölautakunta päättää, että Lempäälän kunta liittyy kansalliseen e-kirjastoon.

Päätös

Yhteisölautakunta päätti hyväksyä päätösehdotuksen yksimielisesti.